



ОБЩИНА КУБРАТ ОБЛАСТ РАЗГРАД

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА КУБРАТ 2023 Г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма е разработена в изпълнение на чл.26а, от Закона за народните читалища, съгласно представените предложения от председателите на Народните читалища в Община Кубрат за дейността им през 2023 г.

Съгласно чл.2 от ЗНЧ, читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи. В тяхната дейност могат да участват всички физически лица без оглед на ограничения на възраст и пол, политически и религиозни възгледи и етническо самосъзнание.

Читалищата са изконни носители на българския дух и култура през вековете и носят в себе си нематериалното културно наследство, традиции, образование, възпитание и благотворителност, които са в основата на тяхната дейност в полза на обществото. Тяхната задача е да откликват на нуждите на местното население, да участват активно в обществения живот и да бъдат притегателни културно-образователни и информационни центрове.

Читалищата се управляват от общото събрание, състоящо се от всички негови членове, имащи право на глас. Съгласно чл14(2) от Закона за народните читалища решенията на общото събрание са задължителни за другите органи на читалището.

Дейността на читалищата е обезпечена с държавна субсидия. Средствата за читалищата се регулират и разпределят от комисия, определена със заповед на кмета и по Указания от Министерството на културата, като средствата се предоставят за самостоятелно управление, съгласно чл.23, ал.1 от ЗНЧ.

Програмата за 2023 година има за цел утвърждаване на читалищата като стабилен фактор за развитие на местната култура в община Кубрат и България.

Програмата ще подпомогне годишното планиране и финансиране на читалищните дейности.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

1. Утвърждаване на читалищата в Община Кубрат като активни граждански центрове, съчетаващи традиция с иновативни идеи, допринасящи за устойчиво развитие на общността.
2. На базата на направени предложения от съответните читалища да бъдат определени направленията на читалищна дейност през 2023 г.
3. Да се набележат дейностите, чрез които Община Кубрат следва да изпълни задълженията си и реализира правомощията си, делегирани ѝ от нормативните актове в областта на читалищното дело.

НОРМАТИВНА БАЗА

Закон за народните читалища

Закон за закрила и развитие на културата

Закон за обществените библиотеки

АНАЛИЗ НА РЕСУРСИТЕ

На територията на община Кубрат съществува изградена пространствена мрежа от 15 народни читалища, регистрирани по Закона за народните читалища:

- НЧ „Светило - 1926” с. Беловец ;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1928” - с. Бисерци;
- НЧ ”Божур - 1922” - с. Божурово;
- НЧ ”Стефан Караджа - 1935” - с. Горичево;
- НЧ „Васил Левски – Звънарци -1932” - с. Звънарци;
- НЧ „Напредък – 1911” – с. Каменово
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1891” - гр. Кубрат;

- НЧ „Христо Ботев – 1927“ – с. Медовене
- НЧ „Нов живот - 1948“ – с. Мъдрево
- НЧ „Стефан Караджа – Равно 1928“ – с. Равно
- НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1965“ – с. Савин
- НЧ „Отец Паисий - 1928“ – с. Севар
- НЧ „Пробуда – 1936“ – с. Сеслав
- НЧ „Христо Смирненски - 1941“ – с. Тертер
- НЧ „Напредък – Юпер 1915“ – с. Юпер

Субсидираната численост в читалищата през 2022 год. е **42 броя**, по **12 374 лв.** за една субсидирана бройка, с обща стойност **519 687 лева**. Разпределението на субсидията е извършено от Комисия, съгласно изискванията на чл. 23 от Закона за народните читалища и Указания, разработени от Министерството на културата. Няма промяна в субсидираната численост.

Като читалищни членове са регистрирани 834 души.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

1. Развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място, където осъществяват дейността си;
2. Запазване и разпространяване на народните обичаи и традиции;
3. Разширяване на знанията и обогатяване на културата на населението, приобщаване към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата;
4. Възпитаване и утвърждаване на националното самочувствие;
5. Осигуряване на достъп до информация;

ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ ПРЕЗ 2023 г.

1. Уреждане и поддържане на библиотеки, читални, фото и фонотеки, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи;
2. Развиване и подпомагане на любителското художествено творчество;
3. Организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, кино и видео показ, празненства, концерти, чествания и младежки дейности;
4. Събиране и разпространяване на знания за родния край;
5. Създаване и съхраняване на музейни колекции съгласно Закона за културното наследство;
6. Предоставяне на компютърни и интернет услуги;
7. Допълнителна стопанска дейност, свързана с предмета на основната им дейност, в съответствие с действащото законодателство, като използват приходите от нея за постигане на определените им в устава цели.

1. Библиотечно-информационна дейност

Поддържането и функционирането на библиотеки и читални е една от основните дейности на народните читалища. Читалищните библиотеки са обществени библиотеки и имат образователни, информационни и културни функции. Читалищната библиотека предоставя за обществено ползване печатни и други произведения и информация, включително за книжовното и литературно културно наследство. Осигурява правото на гражданите на равноправен и свободен достъп до информационно обслужване и съдейства за изграждането на гражданското и информационно общество. Читалищните библиотеки са изградени на принципите на близост, достъпност и оперативност.

Основни цели на читалищата за 2023 година е да развиват библиотеките си чрез:

- Обновяване на библиотечния фонд в зависимост от читателските интереси;
- Подобряване дейността на библиотеките, съобразена с интересите и нуждите на населението, чрез различни форми на културно – масовата работа;
- Осъществяване на изложби, свързани с бележити дати на личности и събития от местен, регионален и национален характер;

- Провеждане на срещи и литературни четения на новоиздадена литература на млади автори;
- Обновяване на интериора в читалните и библиотеките.

За популяризиране дейността на библиотеките и привличане на читатели голяма част от читалищата в общината организират и провеждат: Лятна работа с деца, Читални на открито, Седмица на детската книга и изкуства за деца, седмични сборки с ромски деца / малцинства/ на тема „Грамотност – образование“, литературни състезания и четения, четене на приказки на най-малките, тържествено приемане на най-малките ученици за читатели в библиотеките и т.н.

Библиотечната дейност в малките населени места се осъществява от библиотекар и работник-библиотекар.

Библиотеките разполагат с фонд от приблизително 134 000 книги. Точният брой ще бъде установен след окончателната ревизия на оцелялата литература след пожара в Детския отдел на кубратската библиотека и приключване на дарителската кампания.

Официално са регистрирани 1779 читатели.

Всички читалища на територията на община Кубрат разполагат с компютърна техника и интернет. Остава необходимостта в малките населени места да предприемат действия за повишаване квалификацията на библиотекарите за работа с компютър, интернет и социални мрежи.

2. Любителско художествено творчество, школи и клубове по интереси.

По традиция читалищата са основното място за развитие на любителското творчество. Основно интересът е насочен към фолклорните състави - певчески и танцови за изворен или обработен фолклор. В община Кубрат постоянно действащите любителски състави и групи са 32, което означава сериозно намаляване на броя на формите. Същевременно са регистрирани 383 участия в празници, фестивали, събори, изложби, творчески вечери и граждански инициативи, които са почти два пъти повече, в сравнение с миналата година. Изучаването на различни музикални инструменти се осъществява в Обединена школа по изкуствата при НЧ „Св. Св. Кирил и Методий-1891“ гр. Кубрат, към която работят и класове по пеене и музикална школа.. Важно място в културния живот заемат утвърдените културни традиции и обменът на културни продукти и идеи. Ежегодните културни прояви и традиционни празници спомагат за изява на постоянно действащите групи и индивидуални изпълнители, за приемствеността между поколенията, обмяна на добри практики, тъй като те са предназначени за всяка възрастова група и се проявяват във всички сфери на изкуството.

Усилията на читалищата в община Кубрат през 2023 год. ще продължат да бъдат насочени за:

- Приспособяване на дейността съобразно наложените ограничения във връзка с извънредни ситуации, като се използват интерактивни средства и алтернативни модели и начини на общуване.
- Развитие на дейността на постоянно действащите и временни групи и състави в читалищата
- Привличане на нови самодейци.
- Обогаляване на репертоара на действащите състави.
- Привличане на професионалисти за работа със самодейците и издигане на по - високо художествено ниво на предлаганата продукция.

Участие на действащите читалищни състави в общински, регионални и национални прояви:

- Международен фолклорен фестивал „Божурите“,
- Фолклорен фестивал „Вълшебна плетеница – живи човешки съкровища“
- Фестивал на клубовете за народни хора „Танцувай с Пагане“
- Ден на град Кубрат - 24 май
- „Тиквендюл“
- „Празник на плодородието и хляба“

Честване на национални и официални празници:

- 3 март Национален празник на България
- 2 май - Великден – християнската религия отбелязва Възкресение Христово
- 6 май - Гергьовден, Ден на храбростта и на Българската армия

- 24 май - Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура,
- 1 юни - Международен ден на детето
- 6 септември - Ден на Съединението
- 22 септември - Ден на Независимостта на България
- 1 ноември - Ден на народните будители,
- 24 -25 - 26 декември – Бъдни вечер и Коледа
- 31 декември Нова година

Планирани изяви на наши състави в национални и регионални културни прояви

Всички планирани изяви на читалищните състави са посочени в Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат - 2023 год., приложен към програмата.

Необходимо е да се балансират изявите на читалищните групи извън населените места като се търсят участия, които допринасят за популяризирането на състава, за неговото развитие и утвърждаване в културния живот на общината, областта, региона и страната. Да се съобразят изявите извън общината с финансовите възможности на читалищата. Да се търсят контакти за установяване на партньорски отношения с други читалищни колективи, което да допринесе за разнообразяване на художествения продукт в населените места.

3. Развитие на разнообразието от различни форми на културни дейности

През 2021-22 г. бяха реализирани редица мероприятия от културния календар и много от читалищата взеха участие и спечелиха призови места във фестивали и конкурси, включени в Националния културен календар, като Националния фолклорен събор в Копривщица, от който се завърнаха с един златен и три сребърни медала.

Партньорството с общинското ръководство и кметовете на населените места в общината е особено ползотворно, тъй като работата на читалищата става обществено значима и достига до максимален брой потребители.

В читалищата работят 19 клуба и кръжока, като безспорно позитивна е съвместната дейност на читалищата с пенсионерските клубове в селата на общината. Освен, че възрастните хора се чувстват по-активни и полезни, те могат да предадат своите знания и умения на по-малките, а децата да се възпитават и учат заедно с по-възрастните. Продължават усилията за разнообразяване свободното време на децата и учениците като се организират летни читални. Тази дейност се разшири и приобщава все повече деца и млади хора в читалищата, привлечени от атрактивните образователно-възпитателни форми на работа - летни занимални, читални, училища по изкуства или традиционни занаяти, състезания и др.

Културно-масова дейност:

1. Честване на национални и официални празници- провеждане на тържества и концерти по повод Националния празник на България 3 март, Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост 24 май, Деня на детето 1 юни, Деня на народните будители и т.н.
2. Организиране на концерти, прояви и изяви, свързани с фолклорната традиция от зимния и пролетния фолклорен цикъл:
 - Богоявление-Йордановден - обичай за вадене на кръста, отбелязва се в гр. Кубрат и други населени места в общината,
 - Бабинден - Ден на родилната помощ - всички населени места в общината,
 - Трифон Зарезан - всички населени места на общината,
 - 1 март - Баба Марта и Ден на самодееца - всички читалища в общината,
 - Лазарица - лазаруване организира се от читалищата в община Кубрат
 - Цветница - пролетни концерти,
 - Великден - всички читалища в общината - изложба на писани яйца и концерт на фолклорни изпълнители,
 - Гергьовден и Хъдрелез - концерти и пресъздаване на обичаите
 - Еньовден
 - Коледа - коледни концерти, възстановяване на коледни обичаи в населените места, развитие на коледарските групи и създаване на нови.

3. Организиране на празници и чествания в населените места:

- Празник-събор на с. Беловец /12 август - събота /
- Празник-събор на с. Бисерци / 15 юли - събота/
- Празник-събор на с. Божурово /29 април - събота /
- Празник-събор на с. Горичево /5 август - събота /
- Празник-събор на с. Звънарци /27 май - събота/
- Празник-събор на с. Каменово /7 май - неделя /
- Ден на гр. Кубрат – /24 май - сряда /
- Празник-събор на с. Медовене /24 май - сряда /
- Празник-събор на с. Мъдрево /5 август - събота /
- Празник-събор на с. Равно /5 ноември/
- Празник-събор на с. Савин /22 юли - събота /
- Празник-събор на с. Севар /6 май - събота/
- Празник-събор на с. Сеслав /9 септември - събота /
- Празник-събор на с. Тертер /27 август /
- Празник-събор на с. Юпер /23 септември – събота /

4. Събиране и разпространяване на знания за родния край:

Съхраняване и опазване на културно-историческото наследство. Работа по опазване и обогатяване на съществуващите музейни сбирки и музейни колекции съгласно Закона за културното наследство. Музейните сбирки от местно значение са 10, като сбирката в гр. Кубрат е със статут на музейна колекция тип Б от местно значение и е регистрирана в МК.

Проучване и съхраняване на специфични за региона традиции и обичаи - групи за автентичен фолклор при читалищата в селата Беловец, Бисерци, Каменово и Юпер.

5. Организационна дейност:

Читалищата в община Кубрат организират своята дейност, като спазват основните принципи в Закона за народните читалища - те са самостоятелни юридически лица с нестопанска цел. Всяко читалище поддържа своята членска маса и се ръководи от своя управителен орган - Общото събрание и законно избрано читалищно настоятелство.

Отчетните събрания на читалищните настоятелства се провеждат до края на м. март 2023 г.

Минимум веднъж на 2 месеца се провеждат събрания на читалищното настоятелство.

6. Човешки ресурси

Огромна роля за развитието на читалищната дейност имат човешките ресурси- читалищните работници, които осъществяват основната работа в читалищата.

Негативно влияние продължават да оказват ограничения брой на младите хора в селата и липсата на професионално подготвени специалисти в областта на хореографията, музиката и изобразителното изкуство.

Очакват се структурни промени, тъй като доста от секретарите са в предпензионна възраст.

Особено тревожна е ситуацията в читалището в гр. Кубрат, породена от здравословни проблеми на един от музикантите и секретаря на читалището, който е и ръководител на школата по пеене.

След пандемията рязко намаля броят на самодейците в с. Тертер и с. Каменово, като за с. Тертер трябва да се вземат спешно мерки за съхраняване на специфичния за района танцов фолклор.

За повишаване на своята квалификация са участвали в курсове, семинари и работни срещи читалищните работници от читалищата в с. Бисерци, Мъдрево, Звънарци. Горичево

7. Материална база

Важно условие за развитие на читалищните дейности е материално - техническата база. Читалищата в общината ползват безвъзмездно сгради, които са публична или частна общинска собственост.

Наложително е проектиране и ремонт на сградите и сцените на някои от читалищата и спешен ремонт на ел-инсталацията и детския отдел на библиотеката в НЧ „Св. Св. Кирил и Методий-1891“.

Техническата обезпеченост на читалищата продължава да е проблем за развитието на дейностите.

Осветителна и озвучителна апаратура е необходимост в читалищните салони за тяхното пълноценно използване. Необходимо е следващата стъпка за проектиране да е в насока оборудване на читалищата с озвучителна и осветителна техника, при изричното условие, че има подготвени хора, които да работят с тази техника.

Съвместна работа на Община Кубрат и читалищата:

За да продължи да се развива културния живот в Общината е необходимо координирано сътрудничество между културните институти и използване възможността за кандидатстване по различни програми с проекти за финансиране на дейностите им. С тяхна помощ читалищата ще допринесат за задоволяване на определени обществени потребности. Това е възможност за всяко едно читалище да реализира своя цел чрез осигуряване на алтернативно финансиране. Общината е партньор и винаги ще подпомага техните усилия в тази насока.

ИЗВОДИ

1. Материалната база на читалищата в Община Кубрат е достатъчна за осъществяване на читалищните дейности, но е необходимо да продължи модернизацията на инфраструктурата на читалищните сгради. Абсолютно необходимо е да се търсят начини и средства за обновяване на техническото оборудване.
2. Необходимо е привличането на млади специалисти и библиотечни работници.
3. Необходими са спешни мерки за съхраняването на изворния фолклор в населените места с прогресивно намаляващо население.
4. Необходимо е партньорството между Общината и читалищата да се задълбочава и се насочи към развитие на професионалните умения и повишаване квалификацията на работещите в културната институция.
5. Необходима е подкрепа и насърчаване на любителското творчество, насочено към нематериалното културно наследство.
6. Необходима е гъвкава политика за управление на наличните финансови средства, която да позволи назначаване на професионалисти за работа със самодейните състави.

Планирани изяви на наши състави в национални и регионални културни прояви

Всички планирани изяви на читалищните състави са посочени в Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат - 2023 година, приложен към програмата.

Необходимо е да се балансират изявите на читалищните групи извън населените места като се търсят участия, които допринасят за популяризирането на състава, за неговото развитие и утвърждаване в културния живот на общината, областта, региона и страната. Да се съобразят изявите извън общината с финансовите възможности на читалищата. Да се търсят контакти за установяване на партньорски отношения с други читалищни колективи, което да допринесе за разнообразяване на художествения продукт в населените места.

ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА

- ❖ Финансирането на читалищните дейности през 2023 год. ще се извършва основно от държавната субсидия, в размер, определена по субсидираната численост за читалищата – 42 броя и разпределена, съгласно изискванията на ЗНЧ;
- ❖ В нея са разчетени средства за заплати, други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и средства съгласно ЗЗБУТ.
- ❖ Общинско финансиране в онази част на културния календар на Община Кубрат, в която се осъществяват съвместни дейности с читалищата.
- ❖ Кандидатстване с проекти към Министерството на културата, евро проекти и програми.
- ❖ Други източници - наеми на помещения, други наеми, членски внос, дарения и др.
- ❖ Финансирането по настоящата Програма се предоставя на читалищата за самостоятелно управление на база сключени договори между Кмета на Община Кубрат и Председателя на читалището на основание чл.26-а, ал.3 от ЗНЧ.
- ❖ Срокът за изпълнение на Програмата е в рамките на бюджетната 2023 г.

- ❖ Председателите на читалищата представят в срок до 31.03.2023 г. пред Кмета на Общината и Общинския съвет доклади за осъществените дейности в изпълнение на Програмата и за изразходваните от бюджета средства през 2022 г. Докладите от председателите на читалищата за осъществените читалищни дейности се обсъждат на заседание на Общински съвет след 31.03.2023 г. с участието на представителите на народните читалища - вносители на докладите.

ПАРТНЬОРИ

Читалищата осъществяват своята дейност в пряко сътрудничество помежду си, със съдействието на Община Кубрат и на кметствата в населените места, РЕКИЦ - Разград, Регионална библиотека - Разград, образователни и културни институции, неправителствени организации и сдружения в областта на културата и образованието, медии, спортни и граждански клубове и др.

Забележка: Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена на база внесени предложения на Председателите на народните читалища от Община Кубрат за 2023 г. Тя е отворен документ и при необходимост може да бъде попълвана или променяна. Тя е визирала най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Календарен план на дейностите на народните читалища в община Кубрат – 2023 г.

Програмата е приета с Решение №/.....2023 г. на Общински съвет – гр. Кубрат.

ХЮСЕИН ЮМЕРОВ:

Председател на Общински съвет - Кубрат